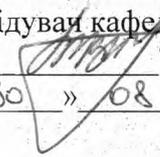

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту ім. І. А. Маркіної

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА

« 30 » 08 2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Управління ризиками у підприємстві

освітньо-професійна програма Бізнес - адміністрування
спеціальність 073 Менеджмент
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь Магістр
навчально-науковий інститут економіки, упадіння, права та
інформаційних технологій

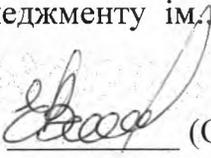
ПОЛТАВА
2021-2022н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ризиками у підприємстві» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування спеціальності «Менеджмент»

Мова викладання державна

Розробник: Вараксіна О. доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, к.е.н., доцент

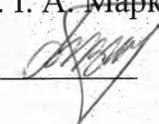
30 серпня 2021 року

Розробник (Олена ВАРАКСІНА)

Схвалено на засіданні кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної
протокол від 30 серпня 2021 року № 1

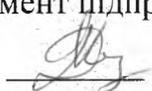
Затверджено завідувачем кафедри ім. І. А. Маркіної

30 серпня 2021 року

 (Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА)

Погоджено гарантом освітньої програми Менеджмент підприємства

30 серпня 2021 року

 (Дмитро ДЯЧКОВ)

Схвалено головою

НМР спеціальності «Менеджмент»

 (Тетяна САЗОНОВА)

©ПДАУ 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	90	90
Кількість кредитів	3	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента (обов'язкова чи вибіркова)	<i>обов'язкова</i>	<i>обов'язкова</i>
Рік навчання (курс) (шифр курсу)	I, 073МЕН_мд_ 2021[8](БА)	I, 073МЕН_мз_ 2021[8] (БА, л.н.)
Семестр	I	I, II
Лекції (годин)	16	10
Практичні (семінарські) (годин)	14	4
Самостійна робота (годин)	60	76
в т. ч. індивідуальне завдання (контрольна робота)		15
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: Менеджмент.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: навчити майбутніх фахівців визначати сутність та функції ризиків, причин його виникнення, методам оцінки та виміру ризику у різних сферах діяльності, практичним способам запобігання прояву ризиків та зменшення негативних наслідків їх дії на результати діяльності підприємства, визначати напрями та методи управління економічним ризиком в діяльності підприємства.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування розуміння прояву ризику в системі господарських відносин; з'ясування теоретичних основи управління ризиком; розкриття генезису та актуальності теорії управління ризиками; формування широкого і правильного уявлення здобувачів вищої освіти про класифікацію ризиків та способи їх визначення; прищеплення практичних навиків з організації ефективного управління господарською діяльністю в ризиковому середовищі.

Спеціальність 073 Менеджмент денна та заочна форма навчання

Компетентність.

Загальні:

ЗК 3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Фахові:

ФК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх своєчасну реалізацію;

ФК 12. Здатність до управління безпекою та ризиками організації в бізнес-середовищі;

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

ПРН 16. Проводити кількісний та якісний аналіз ризиків підприємства та розробляти заходи щодо їх мінімізації та усунення

Методи навчання:

словесні (лекція, бесіда, розповідь-пояснення),
наочні (ілюстрування),
практичні (вправи, практичні роботи, роботи з навчально-методичною літературою);
творчий, проблемно-пошуковий;
методи самостійної роботи (завдання самостійної роботи), робота під керівництвом викладача (самостійна робота, розв'язування задач, виконання практичних завдань);
методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації),
бінарні методи (словесно-інформаційний, наочно-практичний),
інтерактивні (кейс-метод, дискусії, проектування професійних ситуацій, мозковий штурм).

4. Програма навчальної дисципліни

1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком

Невизначеність та її види. Особливості управління підприємством в умовах невизначеності. Сутність ризику. Причини виникнення ризику. Класифікація ризиків. Управління ризиком – нова галузь знань. Історія розвитку дисципліни та її зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття управління ризиком. Специфіка управління ризиками.

2. Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику

Методи менеджменту ризику. Загальні підходи щодо кількісної оцінки ризику в спектрі економічних проблем. Ризик в абсолютному та відносному виразі. Нерівність Чебишева. Допустимий, критичний та катастрофічний ризики. Оцінка ризику ліквідності. Коефіцієнт чутливості бета (β).

3. Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля

Сутність диверсифікації. Портфель цінних паперів. Структура портфеля цінних паперів. Норма прибутку цінних паперів. Щільність зв'язку з загальноринковими цінами. Протилежна фаза коливань норми прибутку всередині портфеля. Ризик цінних паперів. Систематичний та специфічний ризик цінних паперів. Кореляція цінних паперів та її застосування. Портфель з двох різних акцій. Портфель з багатьох акцій. Загальні засади теорії портфеля. Оптимізація структури портфеля. Концепція спрощеної класичної моделі формування портфеля.

4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри

Теоретико-ігрова модель. Функція ризику. Критерії прийняття рішень при заданому розподілі ймовірностей. Критерії прийняття рішень, коли невідомий розподіл ймовірностей. Критерії прийняття рішень у ситуації, що характеризується антагоністичними інтересами середовища. Шоста інформаційна ситуація. Критерій Байеса. Критерій мінімуму дисперсій функціоналу оцінювання. Критерій Бернуллі-Лапласа. Принципи максимуму Гіббса-Джейнса. Критерій мінімального ризику Севіджа. Критерій Гурвіца. Критерії Ходжеса-Лемана.

5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.

Ризик потреби в запасах. Види запасів і резервів, які можуть бути використані для зниження ступеня ризику в менеджменті. Сутність різних способів щодо визначення структури резервів на покриття ймовірних затрат (збитків). Сутність моделі М. Міллера і Д. Орра. Поняття “оптимального резерву”. Коефіцієнт ризику в управлінні запасами. Імовірнісна модель визначення оптимальних запасів з урахуванням ризику.

6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.

Загальні засади стратегічного менеджменту з урахуванням ризику. Етапи формування програми розвитку компанії та її стратегії у довгостроковому періоді. Оцінка інвестиційної стратегії компанії. Методи оцінки інвестиційних проектів з урахуванням ризику. Ризик щодо прийняття інвестиційних рішень. Аналіз чутливості. Корпоративна

імітаційна модель. Сутність аналізу впливу інвестиційних проектів на ризик фірми. Основні принципи і сутність формування інвестиційного портфеля з урахуванням ризику та пов'язані з цим проблеми.

7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.

Економічна природа ризиків ЗЕД. Види зовнішньоторгового ризику. Валютний ризик. Строкові угоди в технології хеджування комерційних операцій зовнішньоекономічної діяльності. Дебіторний, політичний та трансфертний ризик. Транспортний ризик. Договірні гарантії. Ціновий ризик. Валютно-курсове забезпечення імпортера та експортера. Експортний факторинг. Цінові ризики.

8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.

Характеристика ризиків у комерційної діяльності підприємства. Сутність комерційних ризиків та їх класифікація. Необхідність урахування фактору невизначеності в комерційній діяльності підприємства. Маркетингові ризики. Обсяги виробництва продукції та надання послуг при нестабільних умовах функціонування. Ризики недостатньої сегментації ринків збуту продукції (послуг), помилкового вибору цільового сегменту ринку, помилкового вибору стратегії продажу продукту. Ризик невірної організації та одержання неадекватних результатів маркетингового дослідження, помилкового ціноутворення, неуспішної організації збутових мереж та системи просування товару до споживача. Ризик неефективної реклами, переоцінки маркетингових принципів збуту. Економічна безпека підприємства. Програма забезпечення економічної безпеки за основними напрямками.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком	10	2	-	8	16			10
2 Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику	12	2	2	8	14	2		10
3 Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля	12	2	2	8	16		2	10
4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри	12	2	2	8	14	2		10
5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.	12	2	2	8	16		2	10
6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.	12	2	2	8	14	2		10
7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.	10	2	2	6	16	2		8
8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.	10	2	2	6	14	2		8
в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)					15			15
Усього годин	90	16	14	60	90	10	4	76

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком	-	
2	2. Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику	2	
3	3. Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля	2	2
4	4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри	2	
5	5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.	2	2
6	6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.	2	
7	7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.	2	
8	8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.	2	
	Разом	14	4

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком	8	10
2	2. Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику	8	10
3	3. Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля	8	10
4	4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри	8	10
5	5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.	8	10
6	6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.	8	10
7	7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.	6	8
8	8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.	6	8
	в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)		15
	Разом	60	76

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація даного напрямку роботи передбачається шляхом виконання індивідуалізованого навчального завдання, яке виконується самостійно здобувачем вищої освіти позааудиторний час: контрольної роботи.

8. Оцінювання результатів навчання

073МЕН_мд_2021[8](БА)

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;	розв'язування тестів; опитування; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи
ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;	розв'язування тестів; опитування; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи
ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;	розв'язування тестів; опитування; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи;
ПРН 16. Проводити кількісний та якісний аналіз ризиків підприємства та розробляти заходи щодо їх мінімізації та усунення	розв'язування тестів; опитування; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи

073МЕН_мз_2021[8](БА, л.н.)

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;	розв'язування тестів; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи
ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;	розв'язування тестів; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи
ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;	розв'язування тестів; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи;
ПРН 16. Проводити кількісний та якісний аналіз ризиків підприємства та розробляти заходи щодо їх мінімізації та усунення	розв'язування тестів; виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

073МЕН мд 2021/8](БА), 073МЕН мз 2021/8](БА, л.н.)

Теми занять	Програмні результати навчання				Разом
	ПРН1	ПРН2	ПРН6	ПРН16	
1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком	+	+	+	+	2
2. Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику	+	+	+	+	2
3. Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля	+	+	+	+	2
4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри	+	+	+	+	2
5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.	+	+	+	+	2
6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.	+	+	+	+	2
7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.	+	+	+	+	2
8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.	+	+	+	+	2
Разом	8	8	8	8	32
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	25	25	25	25	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	15	15	15	15	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

073МЕН мд 2021/8](БА), 073МЕН мз 2021/8](БА, л.н.)

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
ПРН1	25	25	15
ПРН2	25	25	15
ПРН6	25	25	15
ПРН16	25	25	15
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

10. Форми контролю результатів навчання

073МЕН мд 2021/8/(БА),

Програмні результати навчання	Форма оцінювання									
	опитування		виконання вправ на практичних заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		Разом	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН 1. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.	3	5	5	8	4	7	3	5	15	25
ПРН 2. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.	3	5	5	8	4	7	3	5	15	25
ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;	3	5	5	8	4	7	3	5	15	25
ПРН 16. Проводити кількісний та якісний аналіз ризиків підприємства та розробляти заходи щодо їх мінімізації та усунення	3	5	5	8	4	7	3	5	15	25
Разом	12	20	20	32	16	28	12	20	60	100

Програмні результати навчання	Форма оцінювання									
	виконання вправ на практичних заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи				Разом	
					завдання		контрольна робота			
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН 1. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.	5	8	4	7	1	3	5	7	15	25
ПРН 2. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.	5	8	4	7	1	3	5	7	15	25
ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;	5	8	4	7	2	2	4	8	15	25
ПРН 16. Проводити кількісний та якісний аналіз ризиків підприємства та розробляти заходи щодо їх мінімізації та усунення	5	8	4	7	2	2	4	8	15	25
Разом	20	32	16	28	6	10	18	30	60	100

10. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
073МЕН мд 2021/8](БА),

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ¹				Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання завдань самостійної роботи	
1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком	2	-		3	7
2. Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику	2	3		3	8
3. Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля	2	5		3	10
4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри	2	5		3	10
5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.	3	5		2	9
6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.	3	5		2	10
7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.	3	5		2	10
8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.	3	5		28	2
Разом	20	32	28	20	100

Критерії оцінювання результатів опитування здобувачів вищої освіти денної форми навчання 073МЕН_мд_2021/8/(БА),

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	Здобувач продемонстрував високий рівень продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації. Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Здані виконані завдання вчасно.
2	Здобувач продемонстрував середній середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками.
1	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками

Критерії оцінювання результатів виконання вправ на практичних заняттях здобувачів вищої освіти денної форми навчання 073МЕН_мд_2021/8/(БА),

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Здобувач продемонстрував високий рівень продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації. Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Здані виконані завдання вчасно.
3-4	Здобувач продемонстрував середній середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками. Відповіді на завдання самостійної роботи містять ряд помилок, що характеризують знання здобувач як середні. Присутні помилки в оформленні або невчасна здача завдання.
1-2	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками Відповіді невірні, або містять значні помилки, що здебільшого здобувачдять завдання до того рівня, який неможливо оцінити. Присутні помилки в оформленні та / або невчасна здача завдання. Або завдання не виконане зовсім.

Критерії оцінювання розв'язання тестів здобувачів вищої освіти денної форми навчання 073МЕН мд 2021/8](БА),

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
24-28	Здобувач продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації. Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Здані виконані завдання вчасно.
19-23	продемонстрував достатній рівень розуміння та використання вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; вміння відшукувати та узагальнювати інформацію, формулювання висновків, але допустив одну помилку;
13-18	Здобувач продемонстрував середній середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками.
7-12	Здобувач продемонстрував посередній рівень знання розуміння та використання вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; вміння відшукувати та узагальнювати інформацію, формулювання висновків та допустив дві помилки та допустив три помилки
1-6	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками

Критерії оцінювання результатів виконання самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання 073МЕН мд 2021/8](БА),

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	Здобувач продемонстрував високий рівень продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації. Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Здані виконані завдання вчасно.
2	Здобувач продемонстрував середній середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками.
1	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	розв'язування тестів	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
			завдання	контрольна робота	
1. Сутність, зміст та види ризиків. Поняття управління ризиком			2*		2
2. Методи менеджменту ризику та способи оцінки міри ризику			2*		2
3. Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля	14	16			30
4. Моделювання і оптимізація ризику та теорія гри			2*		2
5. Запаси, резерви як способи зниження ризику.	14	16			30
6. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних довгострокових рішень з інвестування.			2**		2
7. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності.			2**		2
8. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності.				30	30
Разом	28	32	10	30	100

*- перша, друга, четверта тема самостійної роботи здаються на 3 темі практично заняття.

** шоста, сьома тема самостійної роботи здаються на 5 темі практично заняття

*

Критерії оцінювання результатів виконання вправ на практичних заняттях здобувачів вищої освіти заочної форми навчання 073МЕН мз 2021/8/(БА, л.н.)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
13-16	Здобувач продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації. Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття.
7-12	Здобувач продемонстрував середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками. Відповіді на завдання самостійної роботи містять ряд помилок, що характеризують знання здобувач як середні. Присутні помилки в оформленні або невчасна здача завдання.
1-6	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу

	організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками Відповіді невірні, або містять значні помилки, що здебільшого здобувачдять завдання до того рівня, який неможливо оцінити. Присутні помилки в оформленні та / або невчасна здача завдання. Або завдання не виконане зовсім.
--	---

Критерії оцінювання розв'язання тестів здобувачів вищої освіти заочної форми навчання 073МЕН мз 2021/8](БА, л.н.)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
24-28	Здобувач продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації. Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Здані виконані завдання вчасно.
19-23	Здобувач продемонстрував достатній рівень розуміння та використання вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; вміння відшукувати та узагальнювати інформацію, формулювання висновків, але допустив одну помилку;
13-18	Здобувач продемонстрував середній середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками.
7-12	Здобувач продемонстрував посередній рівень знання розуміння та використання вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; вміння відшукувати та узагальнювати інформацію, формулювання висновків та допустив дві помилки та допустив три помилки
1-6	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками

Критерії оцінювання результатів виконання завдань самостійної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання 073МЕН мз 2021/8/(БА, л.н.)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Здобувач продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації.
1	Здобувач продемонстрував середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками.
0,5	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками. Відповіді невірні, або містять значні помилки, що здебільшого здобувачдять завдання до того рівня, який неможливо оцінити. Присутні помилки в оформленні та / або невчасна здача завдання. Або завдання не виконане зовсім.

Критерії оцінювання результатів виконання контрольної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання 073МЕН мз 2021/8/(БА, л.н.)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
27-30	Здобувач продемонстрував високий рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; вірно описує зміст функціональних сфер діяльності організації.
23-26	Здобувач продемонстрував достатній рівень розуміння та використання вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; вміння відшукувати та узагальнювати інформацію, формулювання висновків, але допустив одну помилку;
17-22	Здобувач продемонстрував середній рівень знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, самоменеджменту; навичок обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками.
9-16	Здобувач продемонстрував посередній рівень знання розуміння та використання вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; вміння відшукувати та узагальнювати інформацію, формулювання висновків та допустив дві помилки та допустив три помилки
1-8	Здобувач продемонстрував низький рівень (або його відсутність) знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства; навичок самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності та самокритичності; навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; має труднощі з обґрунтуванням дієвих інструментів мотивування персоналу організації; зміст функціональних сфер діяльності організації описує з помилками

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Загурський О. Управління ризиками. К.: Університет Україна, 2016. 244 с.
2. Стрельбицька Н. Є. Становлення та розвиток міжнародних стандартів управління ризиками. *Вісник КНТЕУ*. № 6. 2015. С. 84-93.
3. Проскура В.Ф., Білак Р.Г. Методологічні підходи до управління ризиками. *Економіка і суспільство*. №9. 2017. С. 599-607.
4. Hadidi M. Al, Samih Al-Azzeh J., Akhmetov B., Korchenko A., Kazmirchuk S. and Zhekambayeva M. Methods of Risk Assessment for Information Security Management. *International Review on Computers and Software (IRECOS)*, Vol. 11, №. 2. -2016. - pp. 81-91
5. Вербіцька І.І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур. *Сталий розвиток економіки. Міжнародний науково-виробничий журнал*. 2013. № 5 (22). С. 282–291
6. Дуднева Ю.Е. Проблеми та перспективи впровадження стандартів ризик-менеджменту в Україні. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»* : зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. 2014. № 4 (1047). С. 67–74
7. Вараксіна О. В Михатіло В. В. Інновації як важливий чинник забезпечення стійких конкурентних переваг. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління* Том 31 (70). 2020. № 1, С.36–39. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_1/8.pdf.
8. Вараксіна О. В., Золотих Я. Г., Гедерім К. О. Стратегічне управління підприємством як необхідна умова забезпечення продовольчої безпеки **національної економіки**. Інфраструктура ринку. *Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. 2020. Випуск 40. С. 54–59. URL http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/40_2020_ukr/11.pdf
9. Вараксіна О. В. Григорова С. В., Джерело конкурентної переваги: теоретичний аспект. *Електронне наукове фахове видання. Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 4 (27).с. 54- 59 http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/40_2020_ukr/40_2020.pdf

Допоміжні

1. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: навчальний посібник. К.: ІОЦ Видавництво “Політехніка”, 2014. 200 с.
2. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: Навч. посіб. 2-ге вид., доп. перероб. К.: Центр навчальної літератури, 2017.
3. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник- К.: Центр навчальної літератури, 2018. 312 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Donets_Liubov/Ekonomichni_ryzyky_ta_metody_yikh_vymirivannia.pdf
4. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. навчальний посібник. Харків: Промарт, 2015. 300 с.
5. Посохов І.М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. 220 с.
6. Куцик П.О., Васильців Т.Г., Сороківський В.М., Стефаняк В.І., Сороківська М.В. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник Львів: Растр-7, 2016. 318 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvnad.org.ua.
2. Офіційний сайт Національного банку України www.bank.gov.ua
3. Офіційний сайт Національного Комітету статистики України www.ukrstat.gov.ua
4. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.
5. Центр гуманітарних технологій – www.gtmarket.ru